

Els Gorina, avantpassats sabadellencs de Joan Maragall

ESTEVE CANYAMERES /
Fotografia de Joan Antoni Ferran

El present article vol oferir unes pinzellades d'una de les línies d'avantpassats sabadellencs de Joan Maragall. Concretament, la línia materna paterna, és a dir, els avantpassats paterns de Rosa Gorina Folc, la mare. Però abans d'entrar en matèria, cal esmentar que aquest article no hauria estat possible sens l'ajuda de Victòria Abril Gorina, la qual, l'any 2002 em va fer arribar totes les notes que sobre la seva família materna havia anat espigolant d'entrevistes a parents i de notes que tenia de l'arbre que va fer Lluís Gorina Ponsà (+). També el meu agraïment a Antonio Onetti Vera, de l'Arxiu Històric de Sabadell, el qual, amb un coneixement exhaustiu de la documentació, m'ha ajudat a completar les dades per fer aquest article, especialment els documents que es referien a la família Gorina als segles XVII i XVIII, conservats a l'arxiu.

Segons Francesc de Borja Moll, el cognom Gorina és la forma femenina de Guarí o Garí. I pel que fa a Garí o Guarí, cito textualment, de *Warin*, «del radical *waran*, 'abrigar'. *Guarinus* (1026)». És, per tant, un nom d'origen germànic, la qual cosa no vol dir que el primer avantpassat sigui germànic als segles X i XI, a Catalunya, la majoria de població es «batejava» amb noms d'origen germànic, per la sonoritat i perquè era la moda del moment¹.

Els Gorina, al Vallès, els trobem documentats a la vila de Sabadell ja l'any 1401, amb Pere Gorina i Joan Gorina actuant de testimonis en escriptures notariales². Per tant, hem de parlar d'una família de Sabadell ja a la segona meitat del segle XIV.

Com es pot veure en l'arbre anterior, a la segona meitat del segle XV, un cabaler, Jaume Gorina, es casà amb la pubilla del mas Bassa de Matadepera. A partir d'ací, i fins a la segona meitat del segle XIX, can Gorina tingué com a cognom familiar l'homònim. En Francesc Gorina i Riera (1823-1906) fou l'últim hereu de la família Gorina que fou propietari de can Gorina de Matadepera (foragitat del seu mas per deutes l'any 1878)³.

En el decurs d'aquests 500 anys, més o menys, a Matadepera el cognom es consolida com a nom de la família de l'antic mas Bassa. Tot i que a l'arbre troncal d'hereus de can Gorina de

La casa Gorina

Matadepera hi ha un pubillatge a finals del segle XVII, es manté el cognom Gorina sempre⁴.

Al segle XVI, de la línia troncal dels Gorina de Matadepera en comencen a sortir línies de cabalers que s'estableixen principalment a la vila de Terrassa i algunes masoveries de les parròquies del antic municipi de Sant Pere de Terrassa. La nissaga dels Gorina de Matadepera continuarà fins al segle XX amb branques importants a Sabadell, Terrassa, i Viladecavalls.

Pel que fa a la línia Gorina original i que continuà a Sabadell, al segle XVI va anar perdent la baronia de totes les línies, i així, a principis del segle XVII pràcticament no quedava ningú cogno-

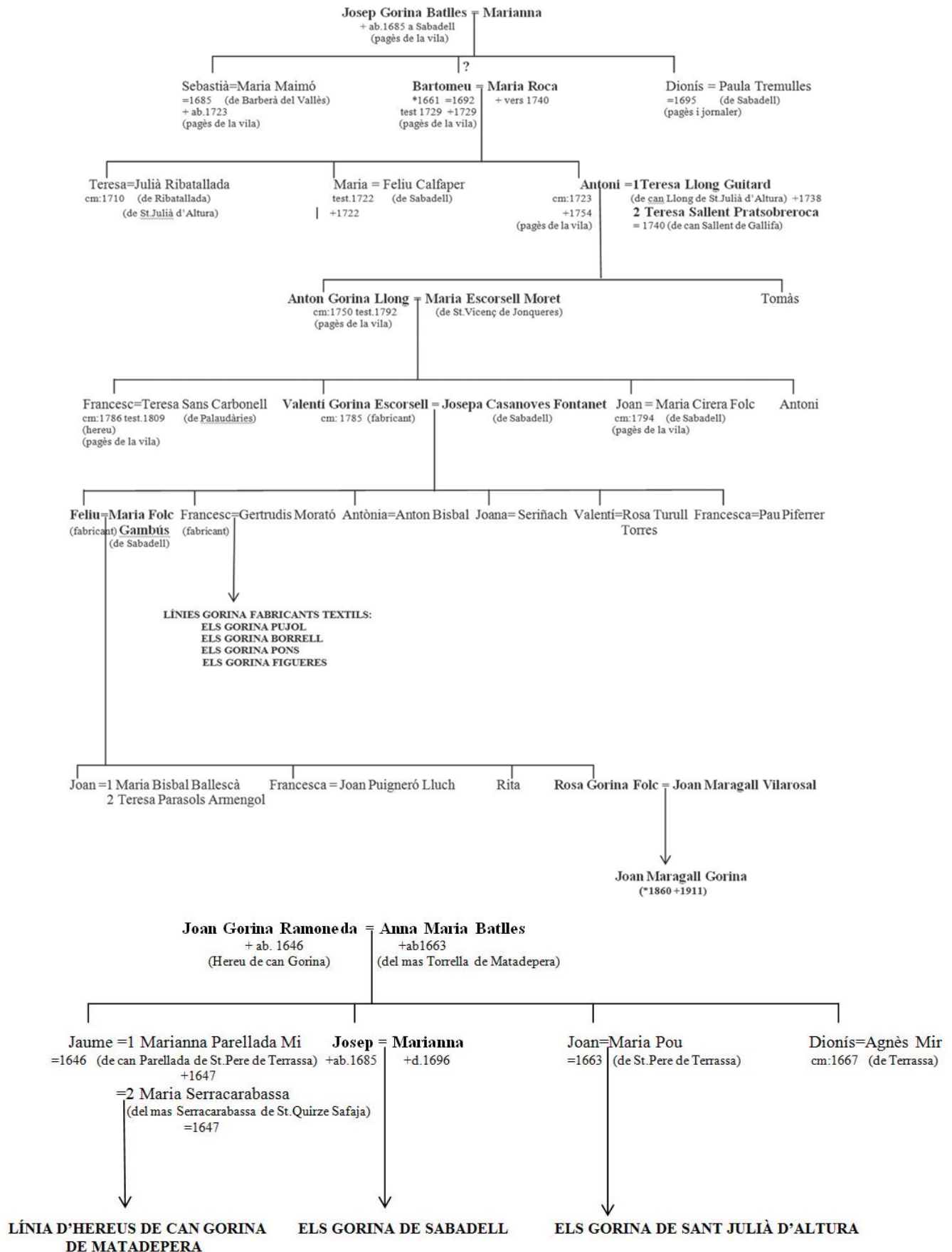
1 Moll, Francesc de Borja: *Els Llinatges Catalans*; Editorial Moll, Ciutat de Mallorca 1982, pp.105 i 110

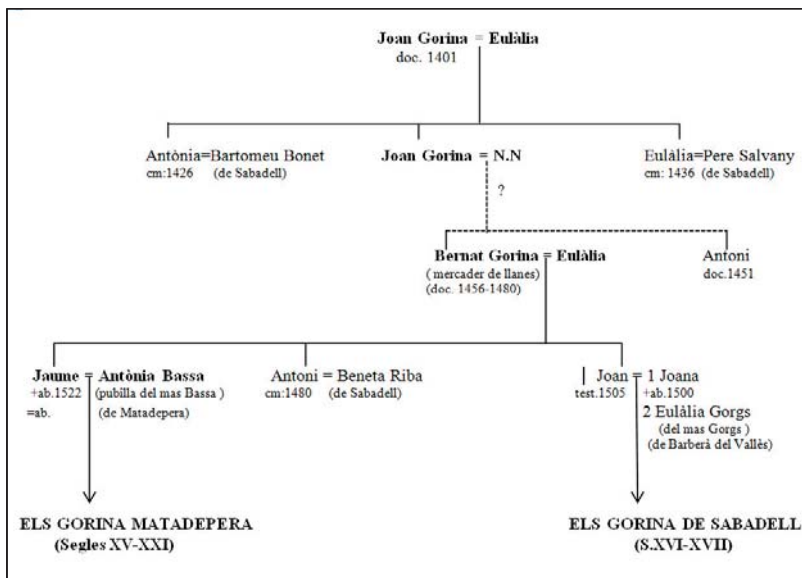
2 Forellad Solà, Miquel: *Manual de Francesc Ajac. Notari de Sabadell, 1400-1402*. Editorial Fundació Noguera, col. Acta Notariorum Cataloniae, Barcelona 1998; doc.11 i 262.

3 Comasòlivas Font, Joan: *Dietari de Francesc Gorina i Riera, Pagès de Matadepera (1841-1904)*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat; Barcelona 2003; pg.417-439.

4 Jaume Gorina Batlles i la seva dona Maria Serracarbassa tingueren dues filles. La gran, Maria, fou la pubilla de can Gorina i es casà amb Narcís Cadafalc, de la masia de Cadafalc de Castellar del Vallès; els fills continuaren cognominant-se Gorina. Arxiu Històric de Sabadell (AHSB): Escrivania, notari Joan Puig, Llibre de Testaments, sig. E-254/2 foli 21, testament de Maria Gorina 29/11/1729.

4 SABADELLENCS

minat Gorina. Hi hagué descendents, però per línies femenines que no mantenen el cognom. També hi ha el cas de línies que marxen de Sabadell, com Francesc Gorina Samunta, que l'any 1580 ja s'havia instal·lat a la vila de Terrassa com a sastre⁵.

A la primera meitat del segle XVII, el propietari de can Gorina de Matadepera era Joan Gorina Ramoneda, que s'havia casat amb Anna Maria Batlles (del mas Torrella del Racó, actual can Torres de Matadepera). D'aquest matrimoni hi ha documentats quatre fills mascles: Jaume Gorina, el que serà l'hereu de can Gorina; Josep, pagès que s'instal·la a la vila de Sabadell; Joan, que anirà de masover a la parròquia de Sant Julià d'Altaura, i Dionís, que es casarà a Terrassa.

L'any 1675, davant del notari de Sabadell, Joan Baptista Asbert, es firma una època de pagament de la llegítima paterna i materna per part de Josep Gorina Batlles, pagès de la vila de Sabadell, al seu germà Jaume Gorina, de Matadepera (l'hereu de can Gorina). A partir d'aquest document la presència a Sabadell dels Gorina torna a ser definitiva altre cop, després de quasi mig segle sense Gorines⁶.

Josep Gorina, casat amb Marianna, va tenir diversos fills. Són documentats: Sebastià, el fill més gran; Bartomeu (segurament fill segon) i Dionís, el tercer. Dels dos primers, hi ha descendència fins als nostres dies. Ara bé, ens interessa seguir la línia iniciada per Bartomeu Gorina i Maria Roca, ja que els descendents d'aquest matrimoni són els avantpassats directes tant del poeta Joan Maragall com de les famílies de fabricants cotoners i llaners sabadellencs.

Bartomeu Gorina és documentat des del 1692, any en què es casa amb Maria Roca, fins a l'any de la seva mort, el 1729, amb aproximadament 68 anys d'edat. Si bé la filiació de Bartomeu, respecte de Josep, no està confirmada documentalment,

5 AHSB: Escrivania; documentació solta; testament de Vicenç Gorina l'any 1580; sig. E.63/17.

6 AHSB: Escrivania; Joan Baptista Asbert. Manual notarial de l'any 1675.

tot apunta que era el mitjà dels tres germans que l'any 1699 aconseguïen tres peces de terra a rabassa morta per fer vinya al ca n'Ustrell, al terminal amb ca n'Oriac.

Bartomeu Gorina era pagès de la vila de Sabadell. Tenia casa al carrer Manresa, havia adquirit un casal per edificar al carrer Sant Antoni, tenia una vinya a la Serra de Sant Iscle, un camp de quatre quarteres a la Riereta, i la vinya de ca n'Ustrell⁷.

La posició de Bartomeu Gorina i la seva família, era bona ja al tombar de segle. L'any 1710 casa la filla gran amb un fill de Ribatallada; el fill hereu, el casa amb una filla de can Llong l'any 1723. En el decurs de la seva vida havia aconseguit força pròpia per ser cabaler. En morir l'any 1729, en el testament fet el dia 7 d'agost a la parròquia de Sant Feliu de Sabadell, deixava com a hereu universal el seu fill Antoni Gorina Roca. Aquest no tingué tan bon paper com el seu pare: era pagès i va vendre pràcticament tot l'heretat propi, començant, ja un any més tard de la mort del pare, per vendre el casal del carrer de Sant Antoni⁸.

Quan morí la primera dona, Teresa Llong, per pagar les despeses d'enterrament hagué de vendre la vinya de ca n'Ustrell. A aquest el succeí el seu fill primogènit Anton Gorina Llong, que es casà l'any 1750 amb Maria Escorsell Morató, filla d'un traçiner habitant a la vila de Sabadell, però la família havia vingut de Mura⁹.

El primer Gorina d'aquesta nissaga que consta com a fabricant, fou Valentí Gorina Escorsell, avi patern de Rosa Gorina Folc, la mare del poeta Maragall, fill segon del matrimoni Gorina Escorsell i iniciador de la nissaga de Gorina fabricants tèxtils de Sabadell.

La segona meitat del segle XVIII marca l'expansió i la generació de moltes branques secundàries de Gorines. Tant de la línia de pagesos iniciada per Bartomeu Gorina, com les originades pel seu germà gran Sebastià, i les de fills cabalers de la línia de Sant Julià d'Altaura, originada per l'oncle de Bartomeu, Joan Gorina Batlles, i les línies de Terrassa, també originades per cabalers de can Gorina. Hi ha, per tant, un «parentiu universal» en tots els descendents actuals dels Gorina originaris del Vallès, ja sigui de la branca principal de can Gorina de Matadepera, ja sigui de les antigues branques Gorina de Sabadell.

7 Any 1692: Arxiu de la Catedral de Barcelona, Llicències d'esposalles de l'Oficial, volum 106, foli 22. Any 1699: Arxiu Històric Comarcal de Terrassa (AHCT); Notari Miquel Palaudàries i Coll. Manual de 1698=1699. Any 1729: AHS; Escrivania, notari Felix Gay Bruguera. Manual de 1753, sig. E=277/1.

8 Any 1711 compra de la peça de terra de la Riereta: AHSB, Escrivania, Joan Baptista Asbert, manual de 1711, foli 313. Venda del casal del carrer Sant Antoni: AHSB: Escrivania, notari Felix Gay Bruguera; Manual E=277/1. Capítols matrimonials d'Antoni Gorina i Teresa Llong a AHSB: Escrivania; J. Baptista Asbert Llibre de capítols matrimonials 1711/1723. Any 1730: Venda de la peça de terra de ca n'Ustrell a AHSB: Escrivania, Joan Puig, manual de 1730 (data 2/08/1730).

9 AHSB: Escrivania; Bonaventura Campmany i Coll; Llibre de capítols matrimonials (1747 a1754); sig. E=276/1 foli 85.